

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitade ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Quæ sit propria ratio formalis durationis. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

Capreol.

Porro exemplum immanentis potius illustrat communem sententiam, quam oppugnat: non placet autem solutio Capreoli ubi supra ad primum ex ultimo loco positus, quatenus ait immanentem dicere in Deo magnitudinem virtutis: immanitas enim, prout afficit virtutem, aut omnipotentiam diuinam, est idem quod infinitas potentiae, de cuius ratione solum est, ut in genere potentiae non habeat terminum: hoc vero non pertinet formaliter ad immanentem, secundum quam Deus comparatur ad locum: quamvis itaque immanitas non sit magnitudo molis, est tamen excellentior: nam concipitur à nobis, tanquam magnitudo Dei metaphorica, qua ita est in se, ut possit respondere omni magnitudini, ac loco: eodemque modo aeternitas concipitur ut duratio interminabilis, tota simul, atque perfecta existentiae diuinæ, ratione cuius est apta correspondere successioni temporum, quæ eminenter continet. Et sicut immanitas est magnitudo Dei, non tamen extensiva, ita aeternitas est duratio ipsius, non tamen successiva, nec de genere unitatis, aut numeri quantitativi, sicut etiam immanitas non est magnitudo de genere quantitatis. Ultimum argumentum assumit falsum: scilicet omnem durationem formalem includere prius, ac posterius secundum durationem, cuius oppositum tenet communis sententia Doctorum.

Quæ sit propria ratio formalis
durationis.

CAPUT. III.

I. **E**X superiore capite constat aeternitatem esse durationem existentiae, siue vitae diuinæ: nunc explicari oportet, quæ sit eius propria ratio formalis, sub qua distinguitur à vita. Qua de re est magna sententiarum varietas, sicut est circa distinctionem durationis ab esse actuali rei durantis. Præcipuas explicabo, ut eluceat, quænam sit propria ratio aeternitatis, quatenus est duratio, & ab existentia diuina distinguitur. Quidam censent durationem esse positivam permanentiam rei in existendo: qui auctores supponunt rem non durare, si tantum sit in instanti: quandoquidem durare, ut verbum ipsum sonat, permanentiam aliquam in existentia, vel actione inchoata significat: & quemadmodum productio, & conservatio sunt idem ex natura rei & sola ratione distinguuntur, quatenus illa procedit à non esse, hæc vero præsupponit esse habitum, ita existentia solum dicit actualitatem rei extra suas causas absolute non connotando

vllam proprietatem, duratio vero dicit perseverantiam in præhabita existentia: & ita non distinguitur ab illa re ipsa, sed sola connotatione prioritatis, siue præexistentiæ. Favere videtur D. Thomas in 1. d. 19. q. 2. art. 1. ad finem corporis, ubi ait permanentiam actus, secundum quod intelligitur in ratione unius, quod habet rationem mensuræ, complere rationem æui, & aeternitatis: idemque ferè repetit in 2. distinct. 2. quæst. 1. art. 1. ad quintum, dum ait ævum esse unitatem permanentiæ actus, qui est esse, vel operatio creati, & similiter aeternitas increati, & Caietan. 1. p. quæst. 10. art. 2. §. Circa vim: hisce verbis, quia namque retinet esse durat res, & non ob aliud: retentio vero supponit esse præhabitu rei quæ retinetur: & ita sentire videtur durationem consistere in permanentia esse præhabiti: Probatur auctoritate Boëtij lib. 1. de Trinitate cap. 9. communiter recepta Theologis asserentis, nunc stans facere aeternitatem, sicut nunc fluens facit tempus. Sed nunc fluens est prius tempore, & ab eo præsupponitur: ergo etiam nunc aeternitatis supponitur ad ipsam: & consequenter aeternitas est duratio, hoc est permanentia vitæ diuinæ, quæ nostro intelligendi modo præsupponit ipsum esse diuinum. Fundamentum huius sententiæ est, quoniam non sunt multiplicandæ entitates absque necessitate: non est autem opus addere existentiae entitatem aliquam positivam, qua formaliter durare dicitur: ad hoc enim fat est ipsamet non interrupta persistens: nam durare nihil est aliud, quam in eadem existentia perseverare: ex quo recte sequitur sufficienter concipi rationem durationis concepta existentia præhabita cum negatione definitionis absque alia ratione formali entitativa.

Duo sunt capita huius sententiæ. Primum, quod duratio non distinguatur entitativè ab existentia: alterum quod distinguatur solum per negationem inceptionis pro eodem spatio temporis, quo durat, vel per suppositionem eiusdem existentiae præhabitiæ. Et quidem, si duratio non sit aliud, quam permanentia existentiae præhabitiæ, recte asseritur constitui per huiusmodi negationem, & suppositionem: etenim permanentia existentiae non est aliud, quam existentia ipsa cum negatione definitionis, & suppositione præteritæ inceptionis: quod enim iam antea cepit, nec deficit, aut desinit, perseverat in sua existentia: quod sufficit ad completam rationem permanentiæ cuiusque rei in sua existentia. De secunda parte huius sententiæ dicam

II.

dicam hoc loco, inferius autē de prima. Vt autē pateat quid dicendum sit, obseruandū est nō esse faciendam vim in vulgari vsurpatione vocabuli, quod translaturum à propria acceptione vulgi sapientes accommodant alicui rerum generi significando: & idcirco non esse curandum, an iuxta communē vsū vulgi nomen *duratio*, significet permanentiā esse pręhabiti, nec ne? Sed attendendum aliquid primo, & adæquate significandū vsurpetur à sapientibus: nam, si primum cōsideretur, non solum significat permanentiam, sed distinctionē quandā rei permanentis: ideo enim Boetius, vt notauit D. Thom. in 1. d. 8. q. 2. art. 1. ad 6. in distinctione æternitatis non adhibuit loco generis nomen, *duratio*, sed *possessio*, ne sentire videretur distendi Deum æternitate, sicut res corruptioni obnoxie tempore distenduntur: & tamen Doctores cōmuniter æternitatem durationē Dei appellant. Duratio vero à Theologis vsurpatur pro abstracto prædicamenti, quando in consideratione analogica cōmuni Deo, & creaturis: quæ est forma constituens rem formaliter durantem, seu existentem in tēpore, hoc est aliquando: tempus enim latissimē sumptū reciprocatur cum duratione, siue cum abstracto prædicamenti, quando sic enim illud Apostoli ad Rom. vlt. vocantis æterna tēpora interpretantur de ipsa æternitate: S. Thom. & Lyran. ibidem: & Deus dicitur apud Daniel. c. 7. *Antiquus dierum*: Et Iob c. 10. *Nunquid sicut dies hominis dies tui, & anni tui sicut humana sunt tēpora?* quod abstractū semper inuoluitur, quoties fit responsio ad quæstionem quando: & respondetur per aduerbia temporis, *nunc, antea, postea*, & similia: quemadmodum abstractū loci inuoluitur quotiescūq; respondetur ad quæstionē vbi est per aduerbia, *hic, illic, supra, infra*, &c. non enim rectē respondetur ad quæstionem quando, nisi per differentiam, vel speciem aliquam participem illius rationis formalis communis, de qua fit interrogatio: quemadmodum in aliis prædicamentis conspicuū est: nam, si quis rogatus quantus fuerit Alexander, respondeat fuisse album, vel rogatus, vbi sit natus, respondeat natum sexta Olympiade, inepte respondebit: quoniam ad quæstionem de quantitate, respondet per qualitatem, & ad quæstionem vbi respondet per tempus.

III. Hoc posito dico primum. Duratio, vt à sapientibus vsurpatur pro abstracto, siue ratione formali cōmuni quando, non consistit in permanentia existentie pręhabite. Hæc assertio est de mente omnium ferē Antiquorum, qui diuersas alias assignant

rationes formales durationis: neque eam collocant in permanentia, siue persistencia eiusdē esse pręhabiti: neq; vt res duret, exigunt eius præexistentiam. Suadetur autē, quoniā ratio formalis prædicamenti quando distinguitur à rationibus ceterorū prædicamentorum, vt patet: permanentia vero, vt superius explicata est, non est distincta à rationibus singulorum prædicamentorum: ergo ratio formalis durationis nō consistit in permanentia. Assumptio constat, quoniam permanentia existentie est idem cum illa, solumq; distinguitur ab ea accidentaliter: ergo, sicut existentia non constituit proprium prædicamentum, sed pertinet ad illud, in quo reponitur res, cuius existentia est, ita quoq; permanentia: & ideo sicut existentia substantie reducitur ad prædicamentum substantie, & existentia quantitatis ad prædicamentum quantitatis, ita permanentia existentie substantialis pertinet ad genus substantie, & sic in ceteris: ergo fieri nequit, vt permanentia existentie sit ratio formalis propria alicuius prædicamenti. Et confirmatur, quoniā ipsamet conseruatio, quæ in exemplum adducitur non est aliud, quam permanentia quædam actionis creaturæ, & ita pertinet ad genus actionis, nō vero durationis: Confirmatur etiam, quoniam permanentia in possessione aliarū formarum non pertinet ad propriū, ac peculiare genus, sed ad genera singularum formarum: v. g. permanentia in loco, non est distincta ab ipsa prima existentia in loco, sed pertinet ad prædicamentum loci, permanentia in magnitudine pertinet ad genus quantitatis, & sic in ceteris: ergo permanentia existentie non constituit per se peculiare genus, sed pertinet ad eadem, ad quæ pertinent res, quarum est permanentia. Secundo præcisa ratione permanentie secundum existentiam potest intelligi ratio prædicamenti quando: ergo duratio, quæ est ratio formalis huius prædicamenti, non consistit in permanentia existentie. Consequentia est manifesta: nam cōcipi nequit genus vllum, vel species illi subiecta præcisa eius ratione formali: Antecedens vero ostenditur, quoniam apta responsio ad interrogationem alicuius prædicamenti non redditur nisi per speciem aliquam, vel differentiam eiusdem: potest vero, & solet responderi ad quæstionem quando, non habita ratione permanentie: imò, etiam si à parte rei non sit: nam, si quis roget quando incarnatio facta est, rectē respondebitur factam in instanti, quo B. Virgo præbuit assensum suum: & tamen

Ad Gal. 4.

Genes. 2.

Marc. 5.

Aristotel.

pro illo instanti non poterat concipi permanentia, quæ connotat negationem in-ceptionis: siquidem ea, quæ complentur in instanti, ut incarnatio, simul sunt, atque incipiunt: & pro illo instanti loquitur Paulus ad Galat. 4. cum ait: *Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, &c.* Vox vero illa ubi, idem valet, ac quædo: item creatio est in aliqua duratione, & tamen non nisi in momento existit: ergo duratio non dicit respectum ad in-ceptionem præteritam, vel ad existentiam præhabitam. Pater antecedens, quoniam Genes. 2. dicitur: *ista sunt generationes cæli, & terra quando creata sunt*: denique si permanentia requiritur ad durationem, ineptè quæritur, quando hoc, vel illud incipit: nã interrogatio per adverbium, *quædo*, duratione petit, quod vero incipit, nondum habet permanentiam: quare, si hæc pertinet intrinsece ad durationem, inceptio non est in duratione: atq; adeo inepte petitur, quando hoc, vel illud incipit, vel incipiet: & tamen Marci 5. dicitur: *quando hæc omnia incipient consummari*, nec minus solemus interrogare quando res finienda sit, in fine vero non est permanentia. Tertio tempus verè habet rationem durationis, nō tamen permanentiæ: nam permanens, & successiuū sunt differentie oppositæ, ut patet apud Philosophū cap. de quantitate: ergo duratio non consistit in ratione permanentiæ. Respondent permanens hoc modo nō sumi, prout pertinet ad genus quantitatis, sed prout excludit defitionem, & interruptionem: quomodo conuenit etiã rebus successiuis, quæ durant eadem in indiuiduo secundum successionem variarum partiū: nam motus, qui semel cœpit, quamdiu non definit, durare dicitur. Hęc responsio probat quidem motum dici durare, quod nemo negat: nō vero defendit quomodo duratio distinguatur solum ratione ab existentia rei durantis eo, quod sit permanentia esse præhabiti: nam, quamuis motus successiue duret per partes, nihil tamē in eo est, quod idem prorsus perseueret in esse præhabito: & proinde in ipso duratio non potest distinguī ab existentia per connotationem eiusdem esse præhabiti: quandoquidem in partibus temporis non est fas concipere præcessisse aliquod esse, & permanere, sed hoc ipso, quod est, transit: & proinde non retinetur ratio durationis, si ea consistit in permanentia eiusdem esse; idem cōfirmat communis modus loquendi Doctorum sumptus à Boetio ubi suprà, qui in omni duratione concipiunt aliquod nunc, & vocant nunc temporis, nunc quī, nunc æternitatis:

quod pertinet ad genus quando, nec de se inuoluit permanentiam, sed solum significat durationem indiuisibilem, siue cum inceptione, siue post illam: qui enim dicit, Angelus nunc est, minimè curat, vtrum nunc primum sit, an vero iam fuerit: sed solum quod habeat existentiam pro duratione illa indiuisibili, quæ significatur per adverbium *nunc*: nam, si eo ipso instanti, quo Angelus creatus est, quis diceret, Michael existit in instanti B. prædicaret de illo aliquid præter existentiam: nã si solam existentiam prædicaret, semper quamdiu existeret verum esset dicere, quod existat pro illo instanti B. quod est falsum, quoniam iam transijt: aliquid ergo prædicatur per adverbium *nunc*, quod non est sola existentia, aut permanentia ipsius: potest ergo concipi duratio absq; permanentia: Et cōfirmatur quoniam omnis actus, & omne esse durat: sunt vero quidam actus, qui non nisi in instanti fiunt: cū ergo in instanti non sit permanentia existentie tunc acceptæ, hæc non est de ratione durationis.

IV.
Respondebitur ad hoc argumentum, & ad cætera huiusmodi, quæ fiunt de instantibus, nihil posse existere tantum per instans: & idcirco, licet res aliquæ incipiant intrinsece in instanti, necessario post illud permanfuras aliquandiu in suo esse, & ita non habere durationem in instanti, sed post illud: incipere tamē in illo quasi in principio durationis, quod imperfecto, reducit ad genus quædo, tanquā terminus durationis: quæ propriè est ratio formalis prædicamenti quando: quemadmodū punctū reducit ad genus quantitatis. Hanc responsionem, quoad vltimam eius partem attigit Richard. ubi suprà: Ea tamen supponit vnum meo iudicio falsum: nam in quouis instanti motus continui mobile est sub tali dispositione formæ, sub quali non ante, vel post instans: v. g. in calefactione peruenitur ad intensiorem quatuor graduum: quæ, si motus continuetur vltiori, solum habetur pro instanti indiuisibili, ante quod erat minor, & post quod erit maior: ita, ut verum sit dicere, nunc est intensio caloris, ut quatuor, & immediate antea non fuit, nec immediate post erit, quod in motu locali euidentius est: nam in quouis instanti est corpus in certo loco sibi adæquato, in quo non est vnquam in toto illo motu: Et proinde, si rogetur quando fuit Socrates in tali loco, responderi potest in hoc, vel illo instanti, & tamen illud non fuit initium permanentiæ in loco, quia Socrates, cum con-

tinue

tinue moueretur: immediate post illud instans non fuit in eodē loco: preterea incarnatio, conuersio sacramentalis panis in corpus Christi, remissio culpæ, & infusio gratiæ per absolutionem sacramentalem, productio characteris per sacram ordinationem, & sexcenta alia non nisi per instans fuerunt: nam quamuis quædam dicantur manere re ipsa, tamen sub eadē omnino ratione formali nequaquā manent: cum itaq; interrogari queat quando Verbum diuinū est incarnatū, quando panis conuertitur in corpus Christi, & ad has quæstiones responderi per verba significantia durationem, profecto ea nō consistit in permanentia, cuius expertes sunt res, de quibus fit quæstio: si verō fieri non potest naturaliter, vt res duret tantum per instans, saltem non repugnat fieri virtute diuina: cur enim Deus nō possit immediate post instās creationis desistere à conseruatione Angeli? tunc vero, si Deus id faciat, rogo num Angelus ille aliquando fuerit, respondebit alter Angelus, cui nota sit eius creatio, fuisse in instāti B. ac proinde reddet formā pertinentem ad genus quando, siue durationis: cum tamen nulla permanentia intercesserit. Hęc argumenta apertē cōuincunt primam partē respōsionis: secunda vero adhuc nō videtur impugnata: nam dicit aliquis instās, & alia indiuisibilia spectātia ad genus durationis esse imperfecta in eo genere: & ideo non opus esse, vt dicant permanentiā, sed initium ipsius. Quæ respōsio in facta hypothesi de creatioe, & annihilatione Angeli nō habet locū, siquidē nunczui Angelici nō differt ab æuo, hoc vero cum sit indiuisibile totū, est perfectissime in quouis instāti, nec aduenit post instans creationis: quare, si in eo instanti dicitur esse tanq̃ sub forma aliqua prædicamenti quāto, ea nō est imperfecta, & incōpleta, sed cōpleta, atq; absoluta: semper enim est tota simul, etiam quando respōdet ipsi nunc tēporis indiuisibili. Est vero longē diuersa ratio in puncto, & nunc indiuisibili tēporis: nam punctum nō afficit illud subiectum per se primo, & adæquate, sed inadæquate ratione partiū, quas copulat: neque ad quæstionem, qua petitur quanta sit substantia, respōdetur per concretū puncti: at ipsū nunc potest per se adæquate afficere aliquod esse, & respondeatur ad quæstionē quādo res est, vt patet ex dictis: & idcirco participat formaliter ipsā rationē communem durationis: nō participaret autē, si solum pertineret ad hanc reductionē tanquam pars propriæ durationis.

V. Dico secundum. Aeternitas nō consistit formaliter in permanentia vitæ diuinæ.

Hęc apertē deducitur ex prima: nā, si eternitas est formaliter duratio vitæ diuinæ, vt cōstat ex c. 2. & duratio nō consistit in permanentia existentia actualis rei durantis, neq; eternitas, qua eternitas, in ea cōsistit. Deinde verō ostēditur ex propria ratione ipsius eternitatis, quoniā permanentia esse præhabiti non potest intelligi sine ratione prioris, ac posterioris: hęc repugnat stabilitati, & indiuisibilitati eternitatis: ergo permanentia nequit esse de ratione eternitatis. Maior propositio ostēditur, quoniā esse præhabitu nequit connotari, nisi intelligatur antecessio eius ad permanentiā, non solum prioritāte nature, tūc enim quæ in instanti incipiunt, dici possent durare in eo, quod non admittunt Autores oppositæ sententiæ: sed etiā prioritāte durationis, ita vt verum sit dicere id, quod permanet, est modo, & antea fuit: in hoc autē necessario inuoluitur ratio prioris, ac posterioris. Respondebit aliquis eternitatem esse permanentē, ac indiuisibilem quoad positiuū, quatenus scilicet est vita Dei, non vero quoad connotatū: at vero ipsā permanentiam solum includere successione in connotato, quatenus supponit fuisse iam prius tempore illud esse, cuius duratio est. Contra obijciunt primo, quoniam perfectiones diuine absolutæ sunt perfectæ, & cōpletæ secundū proprias rationes formales in eo priore, quo antecedunt creatas ab ipsis exemplatas: eternitas ergo, cum sit perfectio absoluta prior tempore, & quauis alia duratione creata, cuius ipsa exemplar est, habet rationem cōpletam durationis absque habitudine ad tempus: atq; adeo cōnotatio tēporis nō est ipsi essentialis, & cōsequenter neq; permanentia, q̃ intelligi nequit absq; ordine ad tēpus. Secundo successio includitur intrinsece in ipsa permanentia, non quidē secundū materiale vitæ, cuius dicitur permanentia, sed secundum respectus, quibus cōpletur in ratione permanentiæ: nam hi variātur iuxta variabilitatem definitionum, quibus permanentia interrumpi potest: atq; adeo permanentia, etsi nō dicat vnum esse post aliud, vt tempus, ac motus, dicit tamen idē esse quasi succedēs sibi ipsi iam prius existenti, quod apertē videre est in Angelo: Nam, si modo Lucifer vertatur in nihilum, verē quis post aliquot annos potest asserere illum non habuisse æquale permanentiam in sua existentia, ac ceteri Angeli: id vero non est ob defectum existentia ipsius indiuisibilis, sed quoniam permanentia, vt sic inuoluit rationem, siue ordinem prioris, ac posterioris: quo finito per definitionem Angeli in aliquo instanti,

instanti, definit permanentia, quia pro instanti definitionis existentia Angeli in nihilum versi, cum iam non sit, non habet ordinem posterioris ad seipsam præhabitā, nec prioris ad seipsam post idē instans habendam. Deniq; si ita sumatur ratio durationis, Deus ipse nondum habet permanentiā vitæ sempiternæ: hoc verò est absurdum, & contra cōmunem doctrinam Patrū, atq; Doctorū, qui volunt æternitatē esse totam simul, & perfectā, & nihil ipsi desisse: quare nō est cōstituenda in eiusmodi permanentia: Maior propositio probatur, quoniam æternitas in hoc instanti nōdum habet respectus rationis, quos habebit tēpore futuro ad se ipsam nunc habitā: atq; adeo ipsa perfectā, atq; indiuisibilis in se iuxta temporū decursus formaliter dicitur pmanere, hoc est persistere in proprio: & p eiusmodi respectus ad se ipsā præhabitā: hi verò pro temporū varietate variantur: adeo vt, si per impossibile fingamus diuinā essentia raptim trāsire, ac definire, nunc nō foret verum dicere id, quod ait Apost. ad Hebr. 1. *Ipsi peribunt, tu autē permanebis*: quandoquidē, vt ex ipsa Apostoli cōtrapositione constat, qui perit, non permanet: Et ratio huius est, quoniā permanentia dicit negationē actualis definitionis: & sicut in quouo momento esset diuersa definitio, ita quoque est diuersa negatio: & ex huius successione permanentia quoq; successiua est: nō quidē quoad ipsum positium, quod permanet, sed quoad respectus aut negatiōes, quibus formaliter cōpletur in ratione permanentiæ: Nemo verò vnquam dixit in proprio conceptu æternitatis, quo ab alijs distinguitur, inuolui successiōnem.

Ad Hebr. 1.

VI.
S. Thomas.

Porro D. Thom. in contrariū adductus non fauet oppositæ sententiæ: nam locis citatis nō vsurpat permanentiā, prout opponitur definitioni, sed vt opponitur successiōni: vt videre est apud ipsū in 2. loco, siquidē in argumento, cui respondet, obiecerat omnē mensurā durationis creatæ esse diuisibile: & idcirco ætū debere esse successiūm, respondet autē non sequi, quoniā successio sequitur in tempore ex motu, per quē fit successio: quæ ratio nō cernitur in ætuo, aut æternitate: & subdit hæc verba: *Sicut enim tēpus est numerus prioris, ac posterioris in motu, ita etiam ætū est vnitas permanentiæ actus, qui est esse, vel operatio creati, & similiter æternitas increati*: Ex quibus patet D. Thō. opponere permanentiā successiōni tēporis secundum prius, & posterius, nō vero definitioni: Caiet. autē vtitur verbo *retinet* prout valet idē, ac tenet, siue habet, iam verò Boet. vt illū interpretatur: D. Thom. 1. p.

q. 10. art. 2. ad primum: & Caietan. ibidem, nō loquitur de eo, quod re ipsa fit, sed secundū apprehensionem nostrā: nam, sicut non aliter cōcipimus tempus, q̄ apprehendenda nunc indiuisibile fluere successiue, ita non aliter apprehendimus æternitatē, quā concipiendo nunc indiuisibile permanens, ac fixū: ibi tamen nō est re ipsa aliqd nunc ab æternitate distinctū, aut prius illa. Iam verò fundamentū sumptum de vulgari vsu vocabuli infirmum est: quandoquidē, vt patet ex dictis, verbum *durare*, accipitur aliter à sapientibus: itaq; quamuis existentia, & perseuerantia ipsius, sola ratione distinguantur, non proinde duratio in permanentia consistit. Ad argumentum neganda est assumptio: etenim, cum *durare*, atq; *existere* formaliter sint diuersa, vt res dicatur durans, opus est foris a ratione distincta ab ea, qua dicitur *existens*: ad hanc autē diuersitatē denominationis nō sufficit permanentia, vt probatum est; requiritur ergo alia forma positiua, vel negatiua ab existentia distincta, quæ constituent rem formaliter durantem.

Ratio formalis durationis non est
proprie, ac formaliter quanta
sed metaphoricē, vel
identice.

CAPVT IV.

QVæri deinde potest vtrum duratio, I. & consequenter æternitas, quatenus duratio est, sit forma intrinseca, & absoluta rei durantis, an verò extrinseca, vel saltē compleatur habitudine aliqua extrinseca. In primis autē habere rationē quantitatis, sumi videtur ex August. lib. 12. de Ciuitat. cap. 12. vbi vocat annorū quantitates, & tēporis spatium appellat magnitudinem. Ad idem facit Basil. lib. 1. contra Eunom. ver-
sus finem vbi reprehendit eū, quod tēpus appellauerit, *qualē quendā motum stellarū*: & addit, *non. n. qualem. sed fissellarum motus est, quantum potius erat dicendum*: suadet autem, quoniam proprietates quātitatis conueniunt durationi: est enim diuisibilis finita, vel infinita, secundum eam res dicuntur magnæ, vel paræ, æquales, vel inæquales: nam tempora in plures partes secamus: sæcula finita, vel infinita dicimus: vitam breuem, vel longam, Homines alios iuniores, alios coetaneos, alios seniores appellamus: deniq; ipsū esse rerū duratione metimur: esse vero mensuram maximè proprie spectat ad quantitatem: quare duratio habet rationem quantitatis. Secundo ita se habet res existens in tēpore ad tēpus,

vt res